

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อข้าวสารของคนกรุงเทพมหานคร โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง เพื่อศึกษาลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล ศึกษาพฤติกรรมการซื้อข้าวสารในช่วงที่ราคาข้าวคงที่ และช่วงที่ราคาข้าวสูงขึ้น เพื่อนำข้อมูลมาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการเลือกซื้อข้าว เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านราคา และหาค่าความยืดหยุ่น

สรุปผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21-30 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขนาดเล็กจำนวน 3-4 คน รายได้ครอบครัวต่อเดือน 20,001-40,000 บาท รายจ่ายต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท

เมื่อราคาข้าวเพิ่มขึ้นกลุ่มตัวอย่างได้เลือกซื้อข้าวหอมมะลิลดลง เปลี่ยนไปซื้อข้าวขาว 100 เปอร์เซ็นต์เพิ่มขึ้น ส่วนเหตุผลที่ใช้ในการเลือกซื้อข้าวในช่วงที่ราคาคงที่นั้นจะเลือกจากข้าวที่หุงแล้วนุ่ม เป็นข้าวที่ได้รับมาตรฐาน ยี่ห้อของข้าวส่วนใหญ่จะเป็นยี่ห้อมาบุญครอง และหงษ์ทอง ในช่วงที่ราคาข้าวเพิ่มขึ้นกลุ่มตัวอย่างยังคงเลือกซื้อข้าวที่หุงแล้วนุ่มเช่นเดิม แต่จะเน้นซื้อข้าวที่ราคาถูกมากกว่าข้าวที่ได้รับมาตรฐาน จึงได้เปลี่ยนเป็นยี่ห้อที่ราคาถูกลง หรือไม่มียี่ห้อแทน ส่วนราคาข้าวต่อหนึ่งกิโลกรัมในช่วงที่ราคาข้าวคงที่อยู่ที่ช่วงกิโลกรัม 26-30 บาท แต่ในช่วงที่ราคาข้าวเพิ่มขึ้นกลุ่มตัวอย่างซื้อข้าวในราคาระหว่าง 36-40 บาทต่อกิโลกรัม สถานที่ที่ซื้อมากที่สุดคือ ซูเปอร์มาร์เก็ต เมื่อราคาข้าวเพิ่มขึ้นกลุ่มตัวอย่างได้รับผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายเป็นเหตุให้ กลุ่มตัวอย่าง

ส่วนใหญ่ใช้วิธีประหยัดค่าใช้จ่ายอย่างอื่นแทน รองลงมาคือ ซื้อข้าวถุงไว้เมื่อทราบว่าราคาข้าวจะขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลนั้นพบว่า รายได้ และรายจ่าย มีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อชนิดของข้าว รายได้มีความสัมพันธ์กับการเลือกยี่ห้อของข้าว จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ และรายจ่าย มีความสัมพันธ์กับปริมาณการซื้อข้าว ส่วนระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ และรายจ่ายมีความสัมพันธ์กับราคาของข้าวที่กลุ่มตัวอย่างเลือกซื้อ และอาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และรายได้ มีความสัมพันธ์กับปริมาณการบริโภคข้าว

จากค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ข้าวหอมมะลิต่อราคาที่ได้นั้นมีค่า 0.069 แสดงถึงปัจจัยทางด้านราคามีผลต่อข้าวหอมมะลิน้อย หากเทียบกับผลที่ได้จากการสำรวจในกลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนจากการบริโภคข้าวหอมมะลิลดลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เนื่องจากปัจจัยทางด้านรสนิยม หรือความชอบในการบริโภคข้าวหอมมะลิ ที่มีความหอม หุงแล้วข้าวนุ่ม มีผลต่อการบริโภคมากกว่า ส่วนความยืดหยุ่นของอุปสงค์ข้าวขาว 100 เปอร์เซ็นต์ต่อราคา มีค่า 0.667 แสดงถึงปัจจัยทางด้านราคามีผลต่อการเลือกซื้อข้าวขาว 100 เปอร์เซ็นต์ หากเทียบจากผลสำรวจแล้ว กลุ่มตัวอย่างที่ซื้อข้าวขาว 100 เปอร์เซ็นต์ จะเน้นที่ราคาถูกมากกว่าคุณภาพของข้าว ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ข้าวหอมมะลิและข้าวขาว 100 เปอร์เซ็นต์ต่อราคา มีค่า 0.013 ถือว่าเป็นอุปสงค์ที่มีความยืดหยุ่นน้อย (inelasticity demand) ซึ่งจากผลการสำรวจ โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเลือกซื้อข้าวจากปัจจัยทางด้านคุณภาพ และรสนิยมมากกว่า ปัจจัยทางด้านราคา

หากเทียบกับผลการศึกษาของ สุพันธ์ รัตนเมธาโกศล ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ข้าวกล้องหอมมะลิของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร จากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เลือกซื้อข้าวกล้องหอมมะลิ เนื่องจากมีคุณค่าทางอาหารสูงกว่าข้าวขาว ช่วยลดความเสี่ยงจากการเจ็บป่วย ส่วนกลุ่มตัวอย่างจากการศึกษาพฤติกรรมในการเลือกซื้อข้าวสารของคนกรุงเทพมหานคร ได้ซื้อข้าวหอมมะลิจากคุณภาพและกลิ่นหอมของข้าว จะเห็นได้ว่าคนกรุงเทพมหานคร เน้นบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพ มีประโยชน์ต่อสุขภาพ

จากผลการศึกษาของ นฤมล อติเรกโชติกุล (2548) มีความใกล้เคียงกับผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง ในด้านพฤติกรรมในการเลือกซื้อข้าวสาร

ระหว่างที่ราคาข้าวสารคงที่ ส่วนการศึกษาของ บริษัท นาโนเซิร์ช จำกัด (2551) ที่ศึกษา พฤติกรรมการบริโภคข้าวกล้อง และข้าวขาวนั้น มีความใกล้เคียงด้านข้อมูลของ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อข้าวสารของคนกรุงเทพมหานคร รวมถึง พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อราคาข้าวเพิ่มขึ้นนั้น นำไปสู่ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยสามารถส่งออกข้าวเป็นอันดับหนึ่งของโลก แต่รัฐบาลและเอกชนควรร่วมมือกันพัฒนาพันธุ์ข้าว เพื่อให้ได้คุณภาพ ใช้ต้นทุนในการผลิตต่ำลง และให้มีผลผลิตต่อไร่ในปริมาณที่มากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันภาคอุตสาหกรรม ได้ขยายตัวมากขึ้น ทำให้พื้นที่ในภาคการเกษตรลดลง

2. จากการศึกษาปัจจัยทางด้านราคา เกิดจากผลกระทบจากภายนอกประเทศ ที่ประเทศผู้ผลิต และผู้ส่งออก ประสบปัญหาภายในประเทศ ทำให้ไม่สามารถผลิตและส่งออกข้าวได้ ดังนั้น ภาครัฐและเอกชนควรร่วมกันหาวิธีตั้งราคาข้าวสำหรับผู้บริโภค ภายในประเทศ โดยไม่ขึ้นกับราคาส่งออก F.O.B. เพื่อให้คนในประเทศบริโภคข้าวใน ราคาที่ถูกลง

3. จากการสำรวจ และจากค่าความยืดหยุ่นที่ได้ แม้ราคาข้าวหอมมะลิจะมีการขึ้นราคา แต่ผู้บริโภคยังคงเลือกซื้อข้าวจากคุณภาพ และความหอมของข้าวเป็นหลัก ดังนั้นผู้ประกอบการจึงควรใส่ใจคุณภาพ และมาตรฐานการผลิตให้มากขึ้น โดยคุณภาพของข้าวจะต้องตรงกับบรรจุภัณฑ์

4. จากผลการสำรวจพฤติกรรมพบว่า เมื่อราคาข้าวเพิ่มขึ้นส่งผลกระทบต่อ กลุ่มตัวอย่างในการรับค่าใช้จ่ายด้านการบริโภคมากขึ้น แต่เนื่องจากข้าวเป็นอาหารหลัก จึงหันไปประหยัดค่าใช้จ่ายทางด้านอื่น ๆ แทน ดังนั้นทางภาครัฐควรเข้ามาพิจารณาช่วยลดค่าใช้จ่าย เช่น ขยายระยะเวลาโครงการรถเมล์ฟรี จัดโครงการธงฟ้าราคาประหยัดตาม สถานที่ต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือทั้งเกษตรกร และผู้บริโภค เป็นต้น